

चुली उपन्यासको कृतिपरक अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र
सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको
स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको दसौं
पत्रको प्रयोजनका लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी
प्रज्ञादेवी निरौला
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर,
२०६३

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभाग, एम्.ए. दोस्रो वर्षको दसौ पत्रको प्रयोजनार्थ श्री प्रज्ञादेवी निरौलाले चुली उपन्यासको कृतिपरक अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । म उहाँको शोधकार्यप्रति सन्तुष्ट छु र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि नेपाली केन्द्रीय विभागसमक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०६२/०८/२२ गते

(नेत्रमणि सुवेदी)

उपप्राध्यापक

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत विश्वविद्यालय क्याम्पस नेपाली केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुरको समूह २०६०-६२ का छात्रा प्रज्ञादेवी निरौलाले स्नातकोत्तर तह नेपाली विषयको दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत गर्नुभएको चुली उपन्यासको कृतिपरक अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र सोही प्रयोजनका निमित्त स्वीकृति गरिएको छ ।

शोधमूल्याङ्कन समिति

क्र.सं.		हस्ताक्षर
१.	प्रा. घनश्याम उपाध्याय (विभागीय प्रमुख)
२.	उपप्रा. नेत्रमणि सुवेदी (शोधनिर्देशक)
३.	प्रा.डा. केदारप्रसाद शर्मा (बाह्य परीक्षक)

मिति : २०६३/०८।२२ गते

कृतज्ञताज्ञापन

चुली उपन्यासको कृतिपरक अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र मैले त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय, नेपाली केन्द्रीय विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको दसौं पत्रको प्रयोजनको लागि आदरणीय गुरू उपप्रा. नेत्रमणि सुवेदीका निर्देशनमा तयार पारेको हुं। आफ्नो व्यस्त जीवनमा पनि अमूल्य समय दिई मलाई उचित सल्लाह, सुझाव र मार्गनिर्देशसमेत दिनुभएर यस शोधकार्यको लेखनमा अभिप्रेरित गर्नुहुने शोधनिर्देशक श्रद्धेय गुरूप्रति म हार्दिक आभार एवम् कृतज्ञता प्रकट गर्दछु।

शोधप्रस्तावलाई विभागीय स्वीकृति प्रदान गरी शोधकार्य गर्ने अवसर प्रदान गर्नुहुने विभागीय प्रमुख प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठप्रति कृतज्ञ छु। त्यस्तै नेपाली साहित्य तथा भाषाका विविध शीर्षकहरूमा शोधकार्य गर्न अवसर दिदै आएकोमा नेपाली केन्द्रीय विभागलाई र शोधपत्र तयारी गर्दा आवश्यक पुस्तकहरू उपलब्ध गराइदिने त्रि.वि.केन्द्रीय पुस्तकालयलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु। यसैगरी सामग्री सङ्कलन गर्न सहयोग पुर्याउने मित्र जनक बराल, टङ्कणमा सहयोग पुर्याउने भाइ राम राई र हरेक क्षेत्रमा सहयोग गर्ने किरण राई र ईश्वरी भट्टप्रति कृतज्ञ छु।

अन्त्यमा, प्रस्तुत शोधपत्र समुचित मूल्याङ्कनका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय, नेपाली केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुरसमक्ष पेस गर्दछु।

मिति : २०६३/०८/२२ गते

.....
(प्रज्ञादेवी निरौला)

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर।

विषयसूची

क्र.सं.

परिच्छेद एक शोधपरिचय

१.१	शोधकार्यको शीर्षक	१
१.२	शोधकार्यको प्रयोजन	१
१.३	विषयपरिचय	१
१.४	समस्याकथन	१
१.५	शोधकार्यको उद्देश्य	२
१.६	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.७	शोधकार्यको औचित्य	२
१.८	शोधकार्यको सीमाङ्कन	२
१.९	शोधविधि	३
१.१०	शोधपत्रको रूपरेखा	३

परिच्छेद दुई

४-१६

सरुभक्तको साहित्यिक रचनाधर्मिताको परिचय

२.१	जन्म र जन्मस्थान	४
२.२	पारिवारिक जीवन	४
२.३	शिक्षादीक्षा	५
२.४	आजीविका	५
२.५	लेखनप्रेरणा	५
२.६	सम्मान तथा पुरस्कारहरु	५
२.४	लेखनप्रेरणा	५
२.६	साहित्यिक संघस्थामा संलग्नता	६
२.७	सम्मान तथा पुरस्कारहरु	७
२.८	सरुभक्तका लेखनका विविध आयाम	८
२.८.१	मुक्तककार सरुभक्त	८
२.८.२	कवि सरुभक्त	९
२.८.३	नाटककार सरुभक्त	१०
२.८.४	कथाकार सरुभक्त	११
२.८.५	उपन्यासकार सरुभक्त	१२
२.८.६	गीतकार सरुभक्त	१३
२.८.७	बालसाहित्यकार सरुभक्त	१३
२.८.८	सम्पादक सरुभक्त	१४
२.९	सरुभक्तको औपन्यासिक यात्राको चरणविभाजन	१४
२.१०	सरुभक्तका औपन्यासिक प्रवृत्तिहरु	१६

परिच्छेद तीन

औपन्यासिक तत्वका आधारमा 'चुली' उपन्यासको अध्ययन

२०-६५

३.१	कृतिप्रकाशनको पृष्ठभूमि	२०
३.२	उपन्यासको सङ्क्षिप्त कथासार	२१
३.३	'चुली' उपन्यासको संरचना	२९
३.४	कथानक	२९
३.४.१	कथानक स्रोतका आधारमा 'चुली' उपन्यास	२९
३.४.२	कथानकको आङ्गिक विकासका आधारमा 'चुली' उपन्यास	३०
३.४.३	कथानक ढाँचाका आधारमा 'चुली' उपन्यास	३७
३.४.४	कथानकको प्रकारका आधारमा 'चुली' उपन्यास	३८
३.४.५	'चुली' उपन्यासको कथानकमा प्रयुक्त कुतूहलता	३९
३.४.६	'चुली' उपन्यासको कथानकमा प्रयुक्त द्वन्द्व	४१
३.४.७	अन्त्यका दृष्टिले 'चुली' उपन्यास	४२
३.५	चरित्र र चरित्रचित्रण	४३
५.१.१	चुली उपन्यासमा प्रमुख पात्र 'ऊ'	४४
३.५.१	कार्य वा भूमिकाका आधारमा 'चुली' उपन्यासका पात्रहरु	४४
३.५.१.२	'चुली' उपन्यासको सहायक पात्र प्रियसी	४५
३.५.१.३	'चुली' उपन्यासमा गौण पात्रहरु	४५
३.५.२	प्रवृत्तिका आधारमा 'चुली' उपन्यासका पात्रहरु	४५
३.५.३	स्वभावका आधारमा 'चुली' उपन्यासका पात्रहरु	४६
३.५.४	जीवनचेतनाका आधारमा 'चुली' उपन्यासका पात्रहरु	४७
३.५.५	लिङ्गका आधारमा 'चुली' उपन्यासका पात्रहरु	४८
३.५.६	आसन्नताका आधारमा 'चुली' उपन्यासका पात्रहरु	९८
३.५.७	आबद्धताका आधारमा 'चुली' उपन्यासका पात्रहरु	४९
३.६	'चुली' उपन्यासको पर्यावरण	५०
३.६.१	परिवेश	५०
३.६.२	वातावरण	५०
३.७	'चुली' उपन्यासको उद्देश्य	५१
३.८	'चुली' उपन्यासको दृष्टिबिन्दु	५२
३.९	भाषा	५३
३.९.१	'चुली' उपन्यासभित्र प्रयुक्त नैतिक तथा दार्शनिक सूक्तिहरु	५४
३.९.२	'चुली' उपन्यासभित्र प्रयुक्त अनुकरणात्मक शब्दहरु	५८
३.९.३	'चुली' उपन्यासभित्र प्रयुक्त आगन्तुक शब्दहरु	५८
३.१०	प्रतीक र बिम्ब	६२
३.११	गति र लय	६३
३.१२	'चुली' उपन्यासको शीर्षकको सार्थकता	६५

	परिच्छेद चार	६६
४.१	उपसंहार	६६-६७
४.२	शोधकार्यको सीमाहरु	६७
४.३	शोधकार्यको लागि सम्भावित शीर्षक	६७
	सन्दर्भसामग्रीसूची	
	परिशिष्ट	

सङ्क्षेपीकृत - शब्दसूची

सङ्क्षिप्त रूप		पूर्ण रूप
एम्.ए.	-	मास्टर्स अफ् आर्टस् (स्नातकोत्तर)
एस्.एल.सी.	-	स्कूल लिभिड सर्टिफिकेट
दो.सं.	-	दोस्रो संस्करण
ने.रा.प्र.प्र.	-	नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान
पं.	-	पण्डित
पृ.	-	पृष्ठ
वि.सं.	-	विक्रम सम्वत्
सम्पा.	-	सम्पादन
त्रि.वि.	-	त्रिभुवन विश्वविद्यालय